

Sisäasiainministeriö

SISÄASIAINMINISTERIÖ

1/2

21.11.2012

INRIKESMINISTERIET

Viite:

Sisäasiainministeriön poliisiosaston lausuntopyyntö 29.10.2012, SM054:00/2012

Asia:

Hallituksen esitysluonnos laiksi poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Sisäasiainministeriön poliisiosasto on pyytänyt oikeuskanslerilta lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta laiksi poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksellä jatkettaisiin poliisin hallintorakenneuudistusta ja ehdotetaan hallinnollisia uudistuksia. Apulaisoikeuskanslerin sijainen on hankkeen aikaisemmassa vaiheessa antanut sisäasiainministeriölle lausunnon 24.7.2012 (OKV/26/20/2012) poliisin hallintorakenteen kehittämiseen liittyvistä näkemyksistä.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen on edellä mainitussa lausunnossaan muun ohella todennut, että uudistusesityksiä valmisteltaessa niitä tulee taloudellisten vaikutustensa rinnalla arvioida ja punnita myös laissa poliisille säädettyjen moninaisten tehtävien toteutumisen ja poliisin asiakkaiden saaman palvelutoiminnan kannalta. Poliisin hallintorakenteen uudistaminen on siten lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaisuuskysymys, mutta siihen liittyy kuitenkin laillisuusvalvonnallisia näkökohtia.

Poliisin hallintorakenne on viime vuosina ollut laajan kehittämisprosessin kohteena. Paikallispoliisin hallintorakenneuudistus tuli voimaan vuoden 2009 alussa, jolloin poliisilaitosten määrää vähennettiin 90 poliisilaitoksesta 24 poliisilaitokseen. Poliisin hallintorakenneuudistuksen toisessa vaiheessa uudistettiin vuoden 2010 alussa voimaan tulleilla muutoksilla poliisin ylijoh-toa, lääninjohtoa ja valtakunnallisia yksiköitä. Nyt ehdotetun kolmannen vaiheen uudistusehdo-tuksen myötä muun muassa liikkuva poliisi erillisenä hallinnollisena yksikkönä lakkautettaisiin ja yhdistettäisiin paikallispoliisiin, hallinnollinen kytkentä aluehallintovirastojen ja poliisin vastuualueiden välillä purettaisiin sekä poliisilaitosten määrää vähennettäisiin edelleen 24:stä 11:een. Esitysluonnoksessa todetaan, että esityksen tavoitteena on lisätä poliisin toiminnan tehokkuutta ja yksinkertaistaa poliisiorganisaatiota ja jatkaa tässä tarkoituksessa poliisin hallinto-rakenneuudistuksen toteuttamista. Esitysluonnoksen mukaan poliisin operatiivisen toiminnan taso niin valvonnan, hälytystoiminnan, rikostorjunnan kuin lupapalveluiden osalta säilytetään ja toiminnan laadun vaihtelu ei lisäännä.

Huomioni kiinnittyy tässä yhteydessä erityisesti siihen, että poliisin hallintorakenteen aiemmat uudistukset ovat olleet voimassa vain joitakin vuosia. Esitysluonnoksen perusteluissa ei ole tuotu esille, eikä tiedossani muutoinkaan ole, että aiempien uudistusten käytännön vaikutuksia esimerkiksi poliisin palveluiden saatavuuteen tai muutoinkaan poliisin tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen olisi kattavasti arvioitu. Esitysluonnoksessa ehdotettujen organisaatiomuutosten vaikutuksia ja sen myötä mahdollisia laillisuusvalvonnallisia ongelmakysymyksiä on tämän vuoksi vaikea kyetä tarkalleen hahmottamaan.

Yleisesti on kuitenkin syytä tuoda esille, että nyt ehdotettujen tiettyjen poliisitoimintojen yhdistämisen myötä poliisitoiminta keskittyisi edelleen entistä suurempiin yksiköihin. Tällaisessa tilanteessa on esimerkiksi tärkeää, että myös harvaan asuttujen alueiden yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonta säilyy riittävällä tasolla.

Korostan, että muun ohella poliisipalveluiden riittävydestä kannellaan toisinaan oikeuskanslerille. Esimerkiksi poliisin hälytystehtävän joutuisuutta Keski-Suomessa koskeneessa kanteluasiassa OKV/1509/1/2010 poliisi myönsi, että kahden tunnin paikalletuloaikaa oli tapauksessa pidettävä kohtuuttoman pitkänä, tosin pitkä paikalletuloaika oli poliisin mukaan johtunut eräistä yhteensattumista. Tilastojen valossa poliisipartion olisi pitänyt saapua paikalle puolessa tunnissa. Poliisin näkemyksen mukaan poliisin organisaatiouudistus ei yleisesti ottaen ollut pidentänyt poliisipartioiden paikalletuloaikoja. Kanteluaineisto viittasi tapauksessa kuitenkin siihen, että Keski-Suomessa oli herännyt laajemminkin huoli poliisipalveluiden riittävydestä erityisesti harvaan asutuilla seuduilla.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen totesi edellä mainitussa kanteluasiassa antamassaan päätöksessä, että poliisin ei ollut näytetty menetelleen lainvastaisesti. Hän kiinnitti kuitenkin poliisilaitoksen huomiota päätöksessä mainittuihin perustuslain ja poliisilain säännöksiin, joista ilmevien periaatteiden nojalla voidaan yleisellä tasolla asettaa sellainen vaatimus, että kansalaisilla on lähtökohtaisesti oikeus samoihin ja samantasoihin poliisipalveluihin asuinpaikasta riippumatta. Hän korosti, että poliisihallinnon eri portaiden eräänä tehtävänä on huolehtia siitä, että mainitut kansalaisten oikeudet toteutuvat myös käytännössä.

Oikeuskansleri

Jaakko Jonkka

Esittelijäneuvos

Markus Löfman

OIKEUSKANSLERINVIRASTO